

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2021

TarkL 21.04.2022 § 32

Valmistelija	Lautakunnan sihteeri Maritta Hintsala
	Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on: 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla, 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi edellyttää, että valtuusto on talousarviossa ja –suunnitelmassa asettanut kunnan ja kuntakonsernin tavoitteet ja kunnanhallitus on toimintakertomuksessa esittänyt selvityksen tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kullakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen käsittelyn yhteydessä.
Esittelijä	Varapuheenjohtaja Marja Hylkilä
Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta aloittaa arviointikertomuksen valmistelun ja käy alustavaa keskustelua arviointikertomuksen sisällöstä.
Päätös	Tarkastuslautakunta aloitti arviointikertomuksen valmistelun ja kävi alustavaa keskustelua arviointikertomuksen sisällöstä.

TarkL 19.05.2022 § 42

Valmistelija	Lautakunnan sihteeri Maritta Hintsala
	Tarkastuslautakunta jatkaa arviointikertomuksen valmistelua.
Esittelijä	Puheenjohtaja Olkkola Mika
Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta jatkaa arviointikertomuksen valmistelua ja käy keskustelua arviointikertomuksen sisällöstä.
Päätös	Tarkastuslautakunta jatkoi arviointikertomuksen valmistelua.

TarkL 24.05.2022 § 47

Valmistelija	Lautakunnan sihteeri Maritta Hintsala Tarkastuslautakunta jatkaa arviointikertomuksen valmistelua.
Esittelijä	Puheenjohtaja Olkkola Mika
Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta jatkaa arviointikertomuksen valmistelua ja käy keskustelua arviointikertomuksen sisällöstä.
Päätös	Tarkastuslautakunta jatkoi arviointikertomuksen valmistelua.

TarkL 02.06.2022 § 53

Valmistelija	Lautakunnan sihteeri Maritta Hintsala Tarkastuslautakunta hyväksyy arviointikertomuksen.
Esittelijä	Puheenjohtaja Olkkola Mika
Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta hyväksyy vuodelta 2021 annettavan arviointikertomuksen ja päättää esittää sen edelleen kunnanvaltuustolle käsiteltäväksi ja toimenpiteitä varten.
Päätös	Pykälän käsittely siirrettiin seuraavaan kokoukseen.

TarkL 13.06.2022 § 59

Valmistelija	Lautakunnan sihteeri Maritta Hintsala
Esittelijä	Puheenjohtaja Olkkola Mika
Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta hyväksyy vuodelta 2021 annettavan arviointikertomuksen ja päättää esittää sen edelleen kunnanvaltuustolle käsiteltäväksi ja toimenpiteitä varten.
Päätös	Tarkastuslautakunta hyväksyi vuodelta 2021 annettavan arviointikertomuksen ja päättää esittää sen edelleen kunnanvaltuustolle käsiteltäväksi ja toimenpiteitä varten.

Kv 27.06.2022 § 4

Tarkastuslautakunnan päätösehdotus:

Tarkastuslautakunta esittää vuodelta 2021 annettavan arviointikertomuksen edelleen kunnanvaltuustolle käsiteltäväksi ja toimenpiteitä varten.

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja esitteli arviointikertomuksen.

Päätös

Kunnanvaltuusto merkitsi yksimielisesti tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen.

Kunnanvaltuusto päätti yksimielisesti, että arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin annetaan selvitykset tarkastuslautakunnalle lokakuun loppuun mennessä ja valtuustolle marraskuun loppuun mennessä.

Kh 10.10.2022 § 197

Valmistelija

Hallintosihteeri Teemu Turpeinen, p. 040 150 5206

Hallintokunnat ovat valmistelleet yhteistyössä tarkastuslautakunnalle ja valtuustolle arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen johdosta annettavaksi selvitykseksi jäljempänä olevan vastauksen:

Strategian toteutumisen seuranta

Päätöksenteon valmistelussa ja itse päätöksenteossa tavoitteena on Toholammin kuntastrategiaan kirjoitettujen linjausten huomioiminen. Strategia ottaa huomioon painopistealueet, arvot ja vahvuudet sekä mahdollisuudet. Toimintaympäristön muutos on erittäin voimakas ja sen vaikutukset kuntatalouteen suuret. Hyvinvointialuelainsäädännön mukaisen toiminnan muutos ja sen toteuttaminen vuoden 2023 alusta vaikuttavat palveluiden saavutettavuuteen. Energian hinnoittelu ja saatavuus vaikuttavat elinkeinojen kilpailukyvykkyyteen ja kuntatalouteen voimakkaasti. Rahoitusmarkkinoiden muutos muutamissa kuukausissa on avannut aivan uudenlaisen näkökulman investointien kannattavuuden tarkasteluun ja rahoitusjärjestelyihin.

Lomituspalveluiden järjestämisen ja tuottamisen mahdollistaminen, Melan kanssa tehdyn sopimuksen mukaiselle uudelle alueelle, edellyttää kunnalta kyvykkyyttä reagoida nopeasti suureen muutokseen. Henkilökunnan määrä lomituspalveluissa tulee olemaan yli 350 henkilöä.

Uusiutuvan energiantuotannon järjestelyt ja niiden myönteinen vaikutus kuntatalouteen on mahdollisuus myös Toholammin kunnassa.

Riskien hallinta

Tarkka taloudenpito ja harkinta investointipäätöksissä on tärkeää, että investoinnit tukevat kuntastrategian toteuttamista. Lainojen määrä ja rahoitusmarkkinoilla nyt tapahtuva korkojen muutos korostuu kuntatalouden hallinnassa. Pitkään jatkunut negatiivisen koron tuoma etu muuttuu nyt todelliseksi korkomenoksi.

Talousarviolainan ottamisessa on noudatettava erityistä harkintaa ja korkoriskin hallinnassa tavoitteena on kiinteäkorkoinen laina.

Hallinnossa noudatetaan valtuuston (13.12.2021 § 56) hyväksymää sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ohjetta. Sisäisen valvonnan arviointitaulukot täytetään hallintokunnissa kuluvan vuoden aikana ja samassa yhteydessä päivitetään tarvittaessa aiemmin tehtyjä riskikartoituksia.

Sähköenergiaan liittyvää hintariskiä pyritään hallitsemaan tekemällä ajallisesti hajautettuja hinnankiinnityksiä vuosien 2023-2025 ajalle.

Sivistystoimen tavoitteiden määrittely ja raportointi

Sivistysosaston perustehtävänä on tuottaa kunnan lakisääteisiä ja vapaaehtoisia palveluita kuntalaisille. Se vastaa kirjasto-, päivähoito- ja opetuspalveluiden mitoittamisesta ja kehittämisestä sekä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluista. Asetetut talousarviotavoitteet vuodelle 2021 sekä kuntastrategia ajalle 2018-2022 kytkeytyvät toisiinsa. Talousarviossa tätä kytöstä ei ole kuvattu parhaalla mahdollisella tavalla, jonka vuoksi kuntastrategian ja talousarviotavoitteiden peilaaminen keskenään vaatii, että kuntastrategia on käytettävissä yhdessä talousarviokirjan kanssa tai se on talousarviokirjan lukijalle ennalta tuttu.

Vuoden 2023 talousarviota laadittaessa sivistysosasto tulee kuvaamaan tarkemmin toiminnallisten tavoitteiden kytkeytymistä kuntastrategiaan vuosille 2022-2026. Myös tavoitteiden seurantatyökaluja kuvataan laajemmin talousarviokirjassa sillä tietoa tuotetaan jo nykyisellään useiden erilaisten tilastointien ja taulukoiden avulla, mutta näitä ei ole kuvattu talousarviossa. Toimintamalleja ja niihin liittyviä riskejä kootaan erilliseen riskien arviointitaulukkoon osana laajempaa kunnassa tehtävää työtä, joka on alkanut vuoden 2022 aikana. Tavoitteiden laadinnassa pyritään siihen, että niiden toteutumisen seuranta on kuvattu selkeämmin. Hankalasti mitattavien tavoitteiden osalta kerrotaan, mitkä näkökulmat arvioidaan toteutumisen seurannassa.

Teknisten palveluiden suorituskyvyn ja tehokkuuden seuranta

Teknisen toimen rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun palvelujen ulkoistamiselle asetettuja tavoitteita ei olla saavutettu, johon suurimpana syynä on ollut henkilöiden vaihtuvuus. Kuntalaisten palvelujen saatavuuteen henkilövaihdokset eivät ole juurikaan vaikuttaneet. Asian johdosta tullaan käymään neuvonpito palveluntarjoajan kanssa.

Ruoka- ja siivouspalvelujen tarjoaminen hyvinvointialueelle on edelleen selvitettävänä: eduskunnan käsittelyssä on tukipalvelujen ostoa ja myyntiä koskevan siirtymäsäännöksen hyväksyminen, jolla säädettäisiin hyvinvointialueen mahdollisuudesta ostaa kunnilta tukipalveluja ja kunnan mahdollisuudesta myydä sen tuottamia tukipalveluja hyvinvointialueelle tilanteessa jossa hankinta alittaisi hankintalain 26 §:n mukaiset EU-kynnysarvot. Ehdotettu siirtymäaika olisi kestoaltaan vuoden mittainen, jonka jälkeen tukipalvelujen myynti edellyttäisi yhtiöittämistä. Toisaalta parhaillaan on selvitettävänä koskevatko siirtymäsäännökset ylipäätään siivouspalveluita tilanteessa, jossa kunta on jo aiemmin siirtänyt sote-palveluiden järjestämisvastuun kuntayhtymälle ja toimii nykytilanteessa ainoastaan vuokranantajan roolissa. Tällöin siivouspalvelujen yhtiöittäminen tapahtuisi myöhemmin vuoteen 2025 mennessä osana sote-käytössä olevan kiinteistöomaisuuden yhtiöittämistä.

Henkilöstöjohtamisen prosessien ja vastuiden määrittely

Henkilössä tapahtuvat muutokset ja väliaikaisesti täyttämättä olevat tehtävät vaikuttavat väistämättä käytettävissä olevien henkilöstöresurssien myötä muun henkilöstön työkuormaan ja välillisesti kunnan kykyyn toteuttaa tehtäviään. Henkilöstömuutosten vaikutus henkilöstön työkuormaan on kuitenkin tilapäinen ja muutosten vaikutus kunnan toimintaan on siten ohimenevä.

Työsuhteen päättyessä ei kerätä kirjallista lähtöpalautetta mutta käytyjen keskustelujen perusteella voidaan todeta, että palvelussuhteiden päättymisen syyt ovat pitkälti yksilölliseen elämäntilanteeseen liittyviä eikä niihin voida merkittävästi vaikuttaa työnantajapolitiikan keinoin. Uusia työntekijöitä perehdytetään riittävästi ja siinä esihenkilöitä tukee hallinto-osaston tuottamat konsernipalvelut ja intranettiin koottu perehdytysaineisto.

Työhyvinvoinnin kehittäminen

Hallinto-osaston henkilöstöpalvelut edistävät henkilöstön työhyvinvointia koordinoimalla koko kuntaa koskevia johtamisen, henkilöstön ja työyhteisötaitojen kehittämisen palveluita, henkilöstöetuuksia ja työterveyshuollon palveluita. Henkilöstön työhyvinvointia kartoitetaan säännöllisesti. Parhailaan on meneillään kysely, jonka tarkoituksena on tunnistaa työhön liittyviä psyykkisiä ja sosiaalisia kuormitustekijöitä, jotka voivat aiheuttaa riskin työkyvylle sekä voimavaroja, jotka edistävät työssä jaksamista. Hallintoakatemian koulutustarjonnan avulla työntekijät voivat kouluttautua ja kehittää ammattitaitoaan.

Hallintokuntien täyttämät sisäisen valvonnan arviointitaulukot liitetään oheismateriaaliksi.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Hillukkala Jukka
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää antaa tarkastuslautakunnalle ja valtuustolle esittelytekstiin sisällytetyn hallintokuntien vastauksen selvitykseksi arviointikertomuksessa oleviin havaintoihin.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
TarkL 03.11.2022 § 87 81/00.03.00/2022	
Valmistelija	Lautakunnan sihteeri HT-tilintarkastaja Lautakunta käy läpi kunnanhallituksen vastineen arviointikertomukseen 2021.
Esittelijä	Puheenjohtaja Olkkola Mika
Päätösehdotus	Merkitään selvitys tiedoksi ja viedään se valtuuston käsiteltäväksi.
Päätös	Merkittiin selvitys tiedoksi ja viedään se valtuuston käsiteltäväksi.